

NAŠA MOČ

GLASILO
SLOVENSKEGA
DELAVSTVA

Izhaja vsak
: petek. :

Uredništvo in
upravnništvo v
Kopitarjevih
ulicah št. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 3.—
pololetna . . . „ 1.50
četrtnoletna . . . „ 0.75
Posam. šteč. „ 0.10

Štev. 33. V LJUBLJANI, dne 16. julija 1909. Leto IV

Zaključnje državnega zbora.

Baron Bienenrth je s svojo trmoglavno nemškonoarodno politiko do cela pogorel. Takozvana močna roka, ki so jo Nemci vzdrževali z vsemi silami, je omagala. Omagala pred poslanci Slovenske Ljudske Stranke in češkimi agrarci. Bienenrth se ni zmenil veliko za nasprotstva v zbornici, ker je menil, da tudi vsi slovanski poslanci za dijete store v vsakem slučaju uslugo vladi. Toda sedaj se to ni posrečilo. Krivice, ki jih je sedanja vlada povzročila Bosni in Hercegovini, z dovolitvijo oderuške madjarske banke, so take, da morajo pasti vsi obziri proti tej vladi. Vlada, ki nima poguma zastopati nasproti madjarskim oderuhom in sleparjem koristi bosanskega prebivalstva in ugleda države, ni sposobna vladati. In parlament, ki krije tako vladu in ne spoštuje lastnih soglasnih sklepov, tudi nima pravice do zapužanja.

Slovenski poslanci so zahtevali, da se izvrši soglasen sklep državnega zbora in se prepreči ustanovitev oderuške madjarske kmečke banke v Bosni in Hercegovini. Toda vlada in državni zbor tega nista hotela. Da celo obstrukcijo so uprizorili dne četrtega julija, da so preprečili glasovanje o nujnem predlogu dr. Šusteršiča, ker so takrat vladne stranke bile v manjšini. Državni zbor je z glasovanjem dne 8. junija pokazal s petimi glasovi večine (glasovalo je tudi pet ministrov-poslancev za se), da mu je bolj pri srcu vlada barona Bienenrtha in madjarski oderuhi, kakor pa bosansko hrvaško-srbsko prebivalstvo. Toda tej vladi ni bilo dovolj, da je dovolila oderuštvo v Bosni, temveč je hotela tudi preko jugoslovanske delegacije s pomočjo Nemcev ustanoviti italijansko fakulteto na Dunaju, ali kakor so kazala vsa znamenja, v Trstu. Ta nastop vlade je bil naravnost žaljenje jugoslovanskih poslancev in žaljenje slovenskega in hrvaškega prebivalstva totranske državne polovice.

Slovenci, ki se borimo že nad šestdeset let za vseučilišče, bi bili zapostavljeni za maloštevilnimi in tudi manj lojalnimi Lahji. Ako bi

se bila posrečila ta nakana, potem z Bogom slovenska visoka šola! Tudi tukaj so zastavili poslanci »Slovenskega kluba« vse svoje moči, da se prepreči dotična nakana. Zahtevali so, da se laška visoka šola ne sme ustanoviti v Trstu in ne v Primorju, temveč v res laški deželi trentinski ali pa kje drugje. Ob enem pa se mora ustanoviti tudi slovenska pravna in bogoslovna fakulteta v Ljubljani. Z nastopom »Slovenskega kluba« se je nakana vlade in Lahov onemogočila. Slovenci imamo sedaj v roki ključ, glede laške in slovenske visoke šole. Kakor je pa povsod nekaj ljudi, ki imajo na jeziku radikalizem, v resnici pa so kleeplazci, ki se mečejo tudi pred sovragom na trebuhu in teptajo s tem narodno delo, smo tudi tukaj doživeli, da so se liberalci izneverili resnemu delu, se vrgli med bojem nemčurski vladi pod noge in so tako hoteli oslabiti resno delo za narodne ideale.

Med te značajne gospode spadata v prvi vrsti župan stolnega mesta Ljubljane in peterburški romar Ivan Hribar, katerega ni bilo sram častitati grofu Stürgkhu k njegovemu govoru, ko je ta okrcal dr. Korošca. Taki slovenski politiki naj Slovincem izposlušajo kaj koristnega? Kdor ni slep, se mora obrniti od takih ljudi. Enako vlogo kot Hribar je igral tudi dr. Ploj. Mož se boji razpusta državnega zbora, ker so mu njegovi volivci pri deželnozbornih volitvah izkazali nezaupanje. Sedaj spletkari v družbi s Hribarjem in še nekaterimi drugimi mameluki proti poslancem »Slovenskega kluba«. Politika osebnosti in nič drugega, od katere bi imelo ljudstvo le škodo. Gospodje, ki si želé povsodi kadila, niso prijatelji ljudstva, v katerega službi hočejo biti. Ne ljudstvo poslancem, pač pa poslanci ljudstvu kadijo in delo. Slovenska Ljudska Stranka hoče zabraniti vse, kar bi imelo škoditi narodu, zato pa stoji trdno v boju in bode stala, dokler ne bodo odpravljene nevarnosti, ki prete Slovanom na jugu države. In to tudi, če si Hribar, Ploj in tovariši zdrgnejo na kolenih pred ministri še toliko hlač.

Z zaključenjem državnega zbora je zma-

Somišljeniki in somišljenice S. L. S.!

V nedeljo 18. t. m. ob pol 10. na

SHOD

v veliki dvorani UNIONA! Ljubljana.

Poročajo dr. Šusteršič, dr. Krek, dr. Korošec, Roškar, dr. Brejc, Grafenauer, Fon.

Razvijte med somišljeniki in somišljenicami agitacijo za shod!

Ustrop na shod je dovoljen le somišljenikom in somišljenicam S. L. S.

Sklicatelji.

Prvič zaprt.

Iz malojarške zgodovine povzel Ajdovec.

Pred desetimi leti so imeli v Malem Jarku pet starih očetov, katerih noben še ni imel nič opraviti pri sodniji. Sedaj je le še eden med živimi. Kako so vsi Jarčani spoštovali te može. In kako so bili zopet ti ponosni na to. Saj človek, ki je bil le jedenkrat v ječi, iz katerega koli zroka že, pri Jarčanih izgubi vse zaupanje in vedno mu to hodi na pot. Posebno veliko pa se govori o takem, ki gre prvič sedet, kakor pravijo vrli Jarčani. Ne smemo se torej čuditi, če jim je dal še več govoriti poredni Žabarjev Luka, ki je bil prvič zaprt ravno na pustni dan.

Predno pa začnem s pravo zgodbo, bo morebiti umestno, če se nekoliko bolj seznanim s svojim junakom.

Žabarjev Luka je bil edini sin poštenega posestnika v Malem Jarku. Žal, da je bil sin malo podoben očetu. Oče tih, ponižen in odkrit, sin pa največji kričač, prepirljivec in porednež, da mu ni bilo para. Prav posebno se je odlikoval v porednosti. O, to je dal opraviti mirnim Jarčanom. In če se je le kaj nerodnega zgodilo, vse je letelo na Luko, in največkrat so imeli prav. In naš Lukec res ni dal nikomur miru; ne rečem, da bi bil delal posebno škodo,

ne, ampak ponagajal je kot kak lisjak, zdaj temu, zdaj onemu. Da, še celo gospodu je nekoč vrata ponoči z žebliji zabil, da drugo jutro niso mogli iti maševat, dokler jih niso drugi rešili.

Žabarjev Luka je že vsej župniji zrasel nad glavo, dasiravno je preživel še-le sedemnajst postov. Vsi so ga že bili siti. Nekoč pa le zadene ob kol, ki se mu ne umakne, ampak ga posadi za dva dni v mestno ječo. Bilo je pa tako.

Žabarjeva hiša je bila prav blizu grajščine in grajska posestva so se držala Žabarjevih. Luka je pa to jako bodlo, da hodi grajščak brez dela mimo Žabarjeve hiše. Zato mu je prav po vseči, ko pride nekoč grajski gospod, ogrnen z drago suknjo, po poti mimo Žabarja. Malo pod hišo vrže grajščak suknjo na gosto živo mejo in gre nazdol k potoku. Ko ugleda Luka suknjo na meji, mu brž šine prav zlobna misel v glavo. Hitro jo ubere iz hiše, gre do meje, zgrabi suknjo in jo vrže čez mejo, da je s ceste ni bilo videti. Nato jo ureže po cesti nazaj in opazuje od daleč, kdaj pride grajščak po suknjo.

Ko Luka torej ugleda, da gre gospod nazaj, se tudi ta vzdigne iz skrivališča in korači prav nedolžno proti Žabarjevemu domu. Tu pa že grajščak ves togoten išče suknje.

Brž vpraša Luka:

»Gospod, kaj pa iščete?«

»Preje sem suknjo tu pustil, a —«

»Joj, gotovo je bila ona suknja vaša, katero je prav hitro nesel tu po cesti proti Dolu neki potepač. Jaz sem bil gori-le na njivi in na poti proti domu sem ga videl. Meni ni bilo mar in pustil sem ga. Daleč še ni; če hočete, gospod, grem jaz za njim in čez pol ure sem gotovo v gradu s suknjo. Kar domov pojte!«

To reki se spusti Luka po cesti za potepačem, gospod pa gre v grajščino. Luka dere nekaj časa kakor bi se bil odtrgal, a kmalu jo nareže od ceste za vodo in počasi jo maha nazaj proti vrtu. Od vode gor gleda, ga-li nihče ne vidi. Ko pa vé, da je varen, skoči za plot po suknjo in jo nese v grad.

»Ravno v Dolu sem ga dobil. To sva se dajala. Komaj sem mu jo vzela!«

S temi besedami odda Luka suknjo. Grajščak pa hvaležen seže v žep in dá Luki goldinar za trud. Le-ta ga pa veselo stisne in se hinavsko oddalji.

»Tako po ceni ga še nisem zaslužil,« si misli zvita buča, in prva pot je v gostilno »pri Raku«. Tu si naroči vina in klobaso. Raku se to malo čudno zdi in radoveden začne vpraševati, če ima Luka kaj trdega.

gala opozicija Slovencev in čeških agrarcev. Z zaključitvijo državnega zbora je Bienenrth bežal pred opozicijo ter se bo moral tudi umakniti s svojega mesta, za katero ni kazal nikdar posebne sposobnosti.

Slovenski poslanci morajo tedaj nadaljevati zapričeti boj in skrbeti, da se z ministrskih sedežev umaknejo možje, kakor Hochenburger, Stürgh, Bilinski in drugi, ki so na uslugo slovanskim nasprotnikom in klevetnikom!

—n—

Krvoses kapitalizem.

Trst. Pogovor deklet v tukajšnji posredovalnici. Neka dekle pripoveduje, da si je dobila službo v ulici Pieta, kmalu po dogovoru pa je zvedela, da je dotična služba slaba. Da bi pa dekle laglje službeno knjižico nazaj dobila, vstopila je v službo in je takoj izjavila, da ne ostane, hoče pa mesto sebe eno drugo dobiti, kar je tudi storila. Isti večer dobila je za večerjo en krompir in eno jajce. Drugi dan, ko se hoče posloviti, bila je gospa zelo prijazna ž njo, le knjižice ji ni hotela dati, po isto morala je na policijo. Tamkaj jo policijski uradnik vpraša po imenu. Ko mu ona ime pove, pravi: »Ja, pa moram še z vami nekaj govoriti.« — Dekle reče: »Kaj? Saj nisem nič storila.« Nato pride stražnik, da jo odvede v ulico Tiger (tamkaj se delé iste milosti po sodniškem slugi, kakor na ljubljanskem Žabjaku). Tako je moralo pošteno dekle brez krivde in brez vsakega zaslišanja »v prežon«, v katerem je, kakor nekdan prerok Jona v ribjem trebuhu, tri dni in tri noči počivala med pokvarjenimi zloglasnicami, ki niti v govorjenju ne poznajo več sramežljivosti. Nato nadaljuje druga, da je vstopila pri neke gospe v službo, katera je imela poleg svojega moža tudi svojega očeta pri sebi. Nekaj dni je bil mir, eno noč pa nekako po polnoči prilomasti stari oče v spalnico služkinje (spalnica nima ključa, zato je bila odprta), misleč, da se bo dekle kar tako zlahka vdalo njegovi pohotnosti. Pa slabo je naletel, dekle bilo je pogumno, pokazalo je tudi svojo moč, a ker starec le ni odjenjal, strgala mu je obleko in zlato verižico. Še-le potem, ko je videl, da nič ne opravi, jo je pustil, zapustila pa je tudi ona takoj drugi dan svojo službo. — Ni čudno, da je Trst tako na slabem glasu, saj se dekleta večinoma po službah skvarijo, čuditi pa se je, da je tudi mnogo vzornih in pametnih deklet pri nas. Za to se imamo zahvaliti le naši Marijini družbi, ki tako skrbi za naš slovenska dekleta. Pogrešamo pa še strokovne organizacije, ki nas bi podpirale razum v boleznih tudi v pravnih zadevah, da bi se naših deklet vendar ne pošiljalo kar tje v en dan za vsako malenkost ričet jest.

Trst. Še en vzrok bede naših služkinj. Premnogokrat se čujejo pritožbe radi velikega pomanjkanja ženskih poslov na kmetih. In kako ne? Saj si že v prerani mladosti naša dekleta želé bogastva ali pa si domišljujejo, da jim v mestu ne bo treba delati, da bodo kar čez noč premožne gospodične postale. Pogosto jim uha-jajo take in enake misli v tuje kraje, domača vas se jim zdi pretesna. Da premnogokrat mlada, še otročja, neizkušena zapušča svoj rojstni kraj in prihaja v šumeče mesto, nevedna in nesposobna za delo, brez vsakega nadzorstva, še poštenega prenočišča si ne zna poiskati in niti

za primerno službo si ne vé pomagati in ako jo dobi samo sebi prepuščeno, navadno porabi gospodinja prilžnost, jo tem bolj izkorišča, delati mora črez moči, v vednem strahu, ker celi dan jo poganja za delom, hrane dobiva pičlo in še to slabo, da peša, ali pa menja službe tako dolgo, da je sploh nobeden več ne sprejme v službo, češ, saj nima obstanka nikjer, v tem postopanju v ulicah ji ni za čast in ne za poštenje. Da, slabo se godi premladim dekletom v mestu, to razvidimo tudi iz tega: Ne dolgo, pripovedovala mi je služkinja, da je dobila brzojav od doma, da je mati nevarno obbolela. Prosila je gospo za dopust, da obišče na smrt obolelo mater. Gospodinja ji je pretila, da jo naznani policiji in da jo pusti zapreti v ječo, ako ne odjenja; take in enake grožnje ji je obetala, da ni šla domov, revica, premlada si ni vedela pomagati. Po mojem mnenju bi se tako mladih deklet ne smelo pustiti v mesta, ako nimajo skrbnih starišev, naj bi pa županstva posegla vmes, da bi ne dala službenih knjižic vsaj do osemnajstega leta, s tem bi si prihranila občina tudi večkrat nepotrebne stroške, ki jih mora plačevati od takih propalic; in bi imeli več čvrstih delavk po deželi, ker navadno je nevednost kriva, da propadajo.

Sava. Vodstvo naše tovarne namerava delavstvo izstradati. Ko smo pretečeno zimo silno slabo zaslužili, se je marsikdo zadolžil, sedaj pa hoče tovarna pri tej draginji, da bi kar naenkrat plačali. Kdor kupuje živila v tovarniški prodajalni, sme dobiti le za 40 kron na mesec, kar se mu potem pri plačilu odračuna. Kar zaslužiš več, zaračunajo ti za dolg. Da so pri tem prišli posebno oni, kateri slabo zaslužijo in imajo obilno družino, v obupen položaj, ni treba povdarjati. Kako naj delavec preživi sebe in družino s 40 kronami na mesec? S kom naj plača stanovanje in obleko? Zakaj pa imajo uradniki dobro plačo, ako je mogoče s 40 kronami živeti? V tovarniški prodajalni nas potem neprijazno odslavljajo, češ, imaš že dovolj, ne damo več. Tovariši, oklenimo se konsumnega društva, ker rdeči ga prepočasni ustanavljajo.

Vojsko. Žalostna nesreča v Gorenji Kanomlji pri plavljenju drv. Dne 7. julija so gozdni delavci iz Vojskega ob velikem naliu morali plaviti drva po Kanomelji. Jedne tase voda ni mogla dvigniti. Zato pride strok ukaz z grožnjo izgube službe, da morajo trije delavci toliko pomoči, da voda dobi moči in taso dvigne in drva odnese. Ko so to delali in je voda dobila moč, se je vsled nepremišljenega ukaza in nevarnega dela zgodila žalostna nesreča, ki je stala življenje gozdnega delavca in družinskega očeta Blaža Erjavec iz Vojskega. Zapušča mlado ženo in dvoje malih otročičev, katerih starejši ima dve leti, mlajši pa dva meseca. Pa tudi druga dva delavca sta se komaj rešila; jeden le na ta način, da se je oprijel veje od vrbe, ko ga je voda nesla. Tudi Blaža so skušali rešiti. Sam dober plavač, si je pomagal, ponudili so mu drog, ki se ga je tudi oprijel. Pa v tem hipu voda prinese en hlood (žagane), ga zadene v sence in odzad, Blaž izgubi zavest vsled hudega udarca, se spusti in nesrečno utone. — Vprašanje: kdo ima pravico siliti k tako življenjskim nevarnim delom, za kakoršno so je delavci spoznali, ker so še-le na grožnjo šli na delo? Kdo bo zdaj skrbel za vdovo in mala otročiča? Ali bo morebiti tista milostna

provizija 1 K 20 vin, na mesec nadomestovala očeta? O ironija! Kdaj se bode začelo kaj skrbeti za te trpine, gozdne delavce? Ali je plavljenje drv res poljsko delo, na kar se izgovarjajo gotovi krogi, samo da ni treba gozdnih delavcev zavarovati? Poslanci, povejte gospodom, da so gozdni delavci tudi delavci in ljudje! — To je že drug slučaj, da se je pri plavljenju izgubilo človeško življenje! Kje je tista toli hvalisana humaniteta dvajsetega stoletja? Za hudodelnike pač lepe palače in gotova odmerjena porecija hrane, za gozdnega delavca pa luknja in pa toliko plače, da ravno ne umrje od gladi! Da je res luknja koliba gozdnih delavcev, vé tisti, ki je po njih hodil! To je stanovanje za cel teden za delavca!!!

Medvodami. Danes vam navedem nekaj slučajev naše tovarniške gospode. Neradi jo sicer postavljamo na ogled bravcem »Naše Moči«, ker si bo pač marsikateri bravec mislil: Zakaj pa delavci trpe take krivice in sirovosti in si krepko ne pomagajo. Pretečeni četrtek je prišla grda in velika voda in morali smo zapreti tovarno za 24 ur. Seveda smo imeli delavci tisto noč in tisti dan še bolj naporno delo in sicer tako nevarno, da smo bili vedno v smrtni nevarnosti. Snažili, oziroma trebili smo grablje. En delavec je pri tem padel v vodo in le s težavo so ga rešili. V jutro pa pride poslovodja Jurček in pravi, da stojimo okoli tovarne kot kakšne barabe, dasiravno smo morali prav trdo in naporno delati. To je pač slabo izpričevalo Jurčkove izobrazbe, da delavstvo nagovarja s takimi besedami. Ko pa je prišlo delavstvo zjutraj na delo, je pa Dragulič hodil od oddelka do oddelka in upil nad delavstvom: »Marš zuhaus!« Seveda smo mu delavci povedali, da nismo psi. Mislili smo, da bomo s tem človekom še na drug način obračunali, pa bo šel v kratkem v Podgoro. Delavstvu v Podgori ga prav toplo priporočamo. Je zelo surov. Delavstvo se je pritožilo pri ravnateljstvu, a ravnatelj jilr ni hotel poslušati, dasiravno pravi točka 12., razsodbe deželnega predsednika barona Schwarza, da mora ravnateljstvo vse pritožbe preiskati in krivce kaznovati. Dela imamo zelo veliko, zato tudi ni pametno, da moramo vse nedelje in praznike delati, če pride velika in grda voda, pa moramo domu. Naj se pa takrat stroji snažijo.

Vzrok stavke ajdovskih predilcev. Iz Ajdovščine se nam piše: Vzrok, da je izbruhnila tukaj stavka predilcev, da je to revno, do skrajnosti potrpežljivo delavstvo napovedalo boj svojim krutim delodajalcem, oziroma njihovim uslužbencem, ni iskati le v dogodljajih poslednjega časa, marveč datira nezadovoljnost med delavstvom že leta in leta nazaj. Ne le minimalne plače delavcev, temveč v prvi vrsti brutalno, grdo ravnanje z delavstvom, privedlo je to do tega odločilnega koraka. — Pod vodstvom sedanjega tovarniškega ravnatelja Amanna ukovano je bilo vse v nekako brezsrčno šablono: vse je živelo v njej brez srca, brez človekoljubja, delavstvo je takorekoč ginilo pod strahovlado svojega ravnatelja in svojih delovodij. To ljudstvo, ukovano v verige pravcatega suženjstva, je bilo duševno deprimirano, bilo je popolnoma brez lastne volje. Seveda je danes stvar vsa drugačna. Delavci so se organizirali, zavedati so se pričeli, da imajo razven dolžnosti tudi pravice svobodnega človeka. Ko so slednjič vse za-

»Imam, imam!« reče Luka in položi goldinar na mizo.

»Kje si ga pa ubral?«

»E, tega-le, tam gori na hribu, sem nasmulkal.«

Nato pripoveduje Luka vso zgodbo Raku, kateri si jo dobro zapomni.

Drugi dan — bil je ravno sv. Blaž — pridejo k Raku gospodje: župnik, grajščak in učitelj. Kmalu vname dobro vino grajščakovo srce, da začne pripovedovati, kako bi bil večeraj kmalu zastoj prodal petdeset goldinarjev vredno suknjo; da je pa Žabkarjev Luka ujel tatú in suknjo nazaj prinesel.

Rak vse to pazno posluša. Ko pa govornik konča, se gostilničar zasmee in pripoveduje, kako ga je nabrisal Žabarjev Luka.

Grajščaku zardi lice sramu in jeze, druga dva gospoda se pa smejeta do solz.

× × ×

Popoldne gre grajščak v bližnje mesto — tožit Žabarjevega Luko. Sodnija sprejme tožbo, in še isti teden dobi Luka Žabar povabilo k sodišču radi tatvine in žaljenja časti.

Kot sodni dan je določen petek. Luki se tresejo hlače, laže, taji in se zvija, a nič ne pomaga. Rak in grajščak ga pokopljeta, in Luka

je obsojen na dva dni zapore. V ponedeljek zjutraj naj se zglesi.

Kaj hitro mine nedelja. Solznih očij se poslavlja Luka od starišev za dva dni. Prvič zaprt! In še na pustni torek! To Luki ne gre v glavo. A naj bode. Kar mora biti, mora biti. Luka gre v mesto in — vrata številka 3 se zapro za njim. —

Luki je dolgčas v ječi. Šteje ure in ure, a še-le jeden dan je minil. Spomni se, da doma cvrejo, da bo zvečer dobra večerja; skrbi ga tudi, kako ga bodo vsi zaničevali in se norčevali. Vse se mu vriva v glavo, česar prej ni nikoli mislil. Truden na duhu se vleže in zaspi v ječi prvič na pustni dan.

Iz spanja ga zbudi jetničar z večerjo. Pustni večer je sicer, a večerja ne kaže. Prav nedolžne juhe skledica in na krožniku dva debela trda cmoka.

Luka pogleda večerjo; lakota ga sicer sili, a ne ljubi se mu prav. Ko tedaj jetničar odide, se Luka premaga in jezen reče:

»Če šestintrideset ur nisem jedel, pa še dvanajst ne bom.«

Nato se vleže in hoče zaspati, a ne more. Še-le na peplnično jutro malo zadremlje. Toda zbudi se pred osmo uro. Brž se tedaj napravi in čaka, kdaj pride jetničar, da ga izpusti.

Ni še osem, in v veselje Lukovo zaškripljejo vrata. Prišlec nekaj govori, pa Luka ne posluša, ampak togoten se zmuzne na prosto in jo ubriše naravnost proti domu.

Pa Luka danes ne more po cesti. Kar v stran jo zavije in hodi po gozdu do doma. Že se bliža Žabarjevi hiši in vesel je, da ga ni nihče videl. Kar pa pride nasproti nihče drugi nego — grajščak, zavil v suknjo, radi katere je Luka dva dni sedel.

Ko ga Luka ugleda, se obrne v stran, skrči v žepu roke in škripajoč reče:

»Le čakaj, jedenkrat si me, v drugo me ne boš. Goldinar sem ti pa le unesel. Če ti kaj naredim, sam sebi pripiši. — In ti, Rak, preklicani klepetec, v tvojo hišo pa ne grem več.«

Takih mislij pride Luka domov na pepelnično sredo. Vesel je, da je zopet prost. Malo čudno se mu sicer zdi, in med ljudi se ne upa, polagoma se jih privadi. Pa čudno: nekaj mu je le ostalo od zaprtije. Zdi se, da je Luka svoje burke v mestu pozabil.

× × ×

Žabarjev Luka se še danes rad spominja, kako je bil prvič zaprt. Prav živo pa mu pride v spomin na pustni večer in kaj rad pripoveduje svojcem o grajščaku in suknji.

hteve po saniranju nezdravih razmer ostale brezuspešne, pograbilo je delavstvo za najskrajnejše sredstvo: štrajk! Tako se bojuje delavstvo že šesti teden za svojo boljšo bodočnost; delavstvo, poznavajoče svojo grenko preteklost, ne sme in ne bode uklonilo svoje glave pod jarem nadaljnjega suženjstva. — Da bo pa širša javnost izpoznala, kaj vse so morali ti naši trpini prestati, kako sramotno, brezobzirno se je postopalo z delavci, navedemo naj tukaj glavne krivce vsega zla, zraven njihovih imen pa tudi nekaj slučajev njihove surovosti. Neki delovodja v predilnici, Kovač, — sin slovenske matere — ravnal je z ljudmi že od nekdanj brutalno. S svojo surovostjo prikupil se je ravnatelju, kateri seveda za vsa počenjanja svojega Benjamina prav dobro vé, ter postal, vkljub temu, da je popolnoma nezmožen, višji delovodja. Pred letom dni je prišel v tukajšnjo tvornico tudi neki Švicar, po imenu Ganz, kot predilniški vodja. Početkom se je kazal dokaj prijaznega, ko pa je uvidel, da to ne ugaia ravnatelju Amannu, zašel je popolnoma na Kovačevo pot. — Pred prilično desetimi leti udaril je Kovač neko Elizabeto Krapež iz Dola št. 64 s takozvano »šmirenc« po zobeh; ranjena je bila na čeljusti, glava ji je zatekala in je vsled otekline umrla. Mati pokojnice trdi z vso odločnostjo, da je hči hiralala in umrla vsled prizadete ji rane. — 16-letnega dečka Antona Furlan iz Plač št. 164 pustil je Kovač privedi po nekem mojstru Lah v temen prostor, kjer je čakal na svojo žrtev ter jo s pletenimi jermeni pretepal. — Marijo Vidmar iz Ustja je vrgel Kovač v jeseni lanskega leta s tako brutalnostjo skozi vrata, da se je poškodovala na roki. Zagovarjal se je radi tega pred sodiščem. — Veroniko Semič iz Šturija je Kovač pred dvema leti, ko je bila na delu v tvornici, neštetokrat oklofutal, to je tudi ponavljal, ko je bila revica — družinska mati — noseča. Isto delavko je Kovač kaznoval vpar letih s 36 kromami globe, vkljub temu, da je bila vedno pridni delavka. — Polanc Alojzija iz Otlice pretepel je Kovač tako, da si ni upal več na delo. Istotako so bili v zadnjem času pretepani od Kovača Franc Gomizelj iz Ustja, Franc Rustja iz Ustja, Ivan Čermelj iz Ustja. — Pred prilično dvema mesecema pretepel je Ganz 15-letno siroto Franceta Žeja iz Šturija tako, da je deček nosil skozi več dni znake. Isti Ganz pretepal je starega delavca Simoniča in ga metel ob tla; bil je sodno kaznovan radi tega čina. — Isti Ganz vrgel je 16-letnega Josipa Lokar ob stroj tako, da je imel vso roko črno. — Za sedaj dovolj! Imamo pa v rokah še vse polno hujših podatkov, katere bomo tudi objavili. Podatke imamo tudi glede prikrajšanja zaslužkov, kar znaša precejšnje svote; podatke imamo glede moralnih hib nekaterih naših delovodij. Vse to mora polagoma pred javnost. Ampak krivec vseh krivcev je in ostane Amann, ki za vse to vé, ne pove*pa tega tam, kjer bi moral to storiti, to je pri glavnem vodstvu delniške družbe v Trstu. Bomo videli, kaj poreče k temu Amann!

Pozor! V nedeljo 18. t. m. ob pol 10. dopoldne vsi somišljeniki in somišljenice na **SHOD** v veliki dvorani Uniona! **Pozor!**
Vstop je dovoljen le somišljenikom in somišljenicam S.L.S.

Med brati in sestrami.
Jesenice. V teku 14 dni smo imeli pri nas precejšen preobrat. Izgubili smo starega župnika in dobili novega. Ker smo tukajšnji delavci bolj na slabem glasu med širšo javnostjo, češ, da ne spoštujemo duhovščine, podajamo čitateljem sledeče premisliti. Ko se je poslavljaj od nas župnik Zabukovec v »Delavskem domu«, so bili vsi prostori obširnega doma nabito polni. Od domove otvoritve še ni bilo toliko ljudstva v teh prostorih. In kako ljudstvo je to bilo? Bile so delavske rodbine, naše inteligence pa res ni bilo. Delavci pa so bili navzoči vseh strank, še taki, ki so pred časom zabavljali proti njemu. Posamezno so se poslovili od nje-ga vsi zastopniki naših društev. Župnik Zabukovec je bil blaga duša, oče revežev in pravi delavski prijatelj. Ko je došel novi župnik Anton Škubic, so Jesenice pokazale, da jeseniško ljudstvo spoštuje svoje dušne pastirje, dasi je večina delavska. Deževalo je sicer ob Škubicevem dohodu, a Jesenice in Sava sta bili v zastavah, le sedem hiš jih ni imelo. Pri sprejemu je bilo navzočih jako veliko ljudi. Sprejele so novega župnika deputacije občinskega zastopa, tovarne, učiteljstva, »Katoliško delavsko društvo«, »Orli«, obe požarni brambi, rudarji, veteranci. Rdečkarje je na kolodvoru grozno bolelo, ker so stali pred kolodvorom

slavoloki in ker so bile okrašene hiše z zastavami. Rdečkar D... ni mogel drugače, ker je bila hiša, v kateri stanuje, okrašena z zastavo, kakor da je odpovedal stanovanje. Gospodinja mu je pa rekla: »Ako greš takoj nocoj proč, ti dam še dve kronci povrh«. V nedeljo zvečer je bil krasen sprejem »Delavskem domu«, ki je bil od zunaj in znotraj okrašen. Ganljiv je bil sprejem pred domom. Pohvaliti moramo Orle, ko so v hudem dežju dvovrstno pričakovali pred domom novega župnika. Na pozdrave je novi župnik prijazno odgovarjal. Le naprej in delati. Izginil bo puhli liberalizem in domišljava socialna demokracija.

Iz Idrije. Koliko časa hodi pismo iz Trsta v Idrijo. Dne 8. t. m. je prejela neka oseba od pismonoše neko pismo. Čudno se ji zdi, od kod da je pismo ter pogleda na poštni pečat ter vidi zapisano: Trst, obenem zagleda na pečatu šte-vilo 24. VI. 09. Ker bi se oseba rada prepričala, kje pismo ležalo 14 dni, išče poštnege pečata iz Idrije, da vidi, kdaj je prišlo v Idrijo, a zastonj išče, poštnege pečata iz Idrije ni na pis-mu. Iz tega se dá misliti, da je pismonoša pri-nesel pismo direktno iz Trsta osebi, na katero je bilo naslovljeno ter da se ni nič ustavil na nobeni pošti, pač pa v gostilni, ker iz Trsta v Idrijo menda ni štirinajst dni. Zatorej opozar-jamo g. poštarja, da bolj pazi na pisma, da bo-do zaznamovana s poštnim pečatom, da se bode vedelo, na kateri pošti leže pisma ter da se tam tudi lahko pritožimo.

Kako naši naprednjaki sokoli in rdečkarji rešujejo slovenske Jesenice proti nemškemu navalu. Zadnji »Naprej« zagovarja rdečkarje v narodnem oziru in se hvali, kako so narodni. Baha se z gostilnami, v katerih je »Naprej«. Te gostilne so vse liberalne, katere našteva »Naprej«. Čemu potem tajiti, da skupno marš-rate sokoli in rdečkarji, povrh pa še napredna inteligenca? Na občnem zboru Südmarkine podružnice so bili slovenski rdečkarji okinčani z velikimi frankfurčaricami, bili so pa taki, ki nemško le piti znajo. Zato so pri vsaki besedi ploskali. Ko bi bil kak nemčur rekel: »Poglej ga, onega tepca, ki je iz Žirovnice doma, pa se med Nemce štu!«, pa bi bili tudi ploskali. Ko pa bodo naši naprednjaki imeli občni zbor, bodo pa tudi rdečkarji imeli slovenske trobojnice na rdečih prsih. To je lepa zmes, liberalna garda in rdeča banda. Živio, majka Slavija, mi delamo za slovenski narod!

Dolžnost vsakega somišljenika in so-mišljenice je, da pride v ne-deljo 18. t. m. ob pol 10. dop. v Union na **SHOD**!

Z lastnimi močmi.
Idrija. Člani »Strokovne zveze delavcev eraričnega rudnika v Idriji« se vabijo na občni zbor dne 25. t. m. ob 9. uri dopoldne pri g. Fr. Didicu. Dnevni red: 1. Poročilo blagajnika, 2. Volitev odbora. 3. Razgovor o delitvi pod-por članom. 4. Razgovor o potrebni premembi pravil bratovske skladnice. Z ozirom na važ-nost dnevnega reda je želeli polnoštevilne ude-ležbe. — Odbor.

Idrija. Ob desetletnici obstanka krščan-skega gospodarskega društva. Sredi leta 1898. se je začelo razmotrivati pri seji Katoliške de-lavske družbe, kaj, ako bi ustanovili gospodar-sko društvo. Kakor ima vsaka dobra stvar svoje nasprotnike, tako so se tudi že pri seji slišali ugovori; čuditi se temu ni, vsaj so bile nekatere osebe zraven, katere so se čutile pri takih razgovorih prizadete. Bolj se je čuditi priprostemu delavcu, ko se izrazi, pustimo tudi onim živeti (namreč trgovcem in gostilničar-jem). Ali še večji nasprotniki so se vzdignili v osehah pristnih liberalcev, na vse kriplje so si prizadevali nam to preprečiti. Da celo, kakor so bili strastni liberalci najhujši sovražniki du-hovščine, a vendar so se toliko ponižali, da so hodili k našemu g. dekanu, da, celo v Ljubljano so se potrudili pred prevzvišenega škofa ter ga prosili, naj se on kolikor mogoče potru-di, da nam zabrani zadrugo ustanoviti. A vse to ni nič pomagalo, vkljub vsemu nasprotstvu se je že dne 7. novembra istega leta vršil usta-novni shod, na katerem je bilo navzočih 150 oseb. Shod se je vršil v najlepšem redu. Pred-ložena pravila so se sprejela ter se je izvolil začasni odbor. Že takoj na shodu se je oglasilo za pristop 53 oseb. Novi člani so pridno pristo-pali in donašali svoje deleže, tako, da se je za-mogla zadruga otvoriti že 18. septembra 1899. Kako so pristopali člani v zadrugo in donašali svoje deleže v tem desetletju, naj služi sledeča tabela:

Leto	Člani Število	Deleži		
		Število	Znesek	
			K	v
1899	165	165	4.980	—
1900	205	248	7.938	—
1901	319	327	11.228	—
1902	410	463	14.726	—
1903	457	510	16.778	—
1904	503	532	17.816	—
1905	508	544	16.534	—
1906	517	536	16.125	—
1907	541	560	16.080	—
1908	554	572	16.383	—

Okno v svet.
Ljudsko društvo ogrskih katoličanov hitro napreduje. Članov ima že 200.659. Vpeljano je društvo v 2555 krajih. Priredilo je v petih me-secih 1350 shodov.
Velikanska stavka. V Pennsylvaniji, Ohija, Zahodni Virginiji in Indijani je pričelo 1. julija stavkati nad 10.000 delavcev.

Priporočamo našim rodbinam
KOLINSKO CIKORIJO.

A. Lukić Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke in deklice
Ljubljana
Pred škofijo 19.

A. Žibert
Ljubljana, Prešernove ulice
priporoča
svojo veliko zalogo čevljev
domačega izdelka.

SL. OBČINSTVU SE VLJUDNO PRIPOROČA
SPECERIJSKA TRGOVINA
IVANA TONICH
TRŽAŠKA CESTA ŠT. 4.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja in najlepša zaloga
konfekcije za gospode in
dečke kakor tudi vedno zad-
nje novosti za dame in de-
klice. — Cene jako nizke.

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg št. 10

priporoča svojo

trgovino s klobuki in čevlji

Velika zaloga.

Solidno blago.

Zmerne cene.

Velika zaloga. Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin,
pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih
čipk, vstavkov, svile, volne, bombaža itd.

Velika izbira drobnega in modnega blaga:
rokavic, nogavic, ovrtnikov, kravat itd.

Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb.

Primerna darila za godove in druge prilike.

Priporoča se velespoštovanjem

F. Meršol, Ljubljana, Mestni trg šte. 18.

Velika zaloga. Nizke cene!

Zastonj

torej brezplačno
dobi vsak človek

v lekarni Trnkóczy zraven
rotovža, lepo tiskano deset
zapovedi za zdravje.

Tudi po pošti se brezplačno
razpošiljajo.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta šte. 8, pritličje

lastna glavica K 354.645-15

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure
zjutraj do 1. ure popoldne, ter jih obrestuje po

$4\frac{1}{2}\%$

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik
od vsacih vloženih 100 K čistih 4 K 50 v na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne
da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilne položnice na razpolago.

Fotografski umetni zavod

Avg. Berthold

Ljubljana, Sodnijske ulice št. 15.

Izvrševanje vseh v fotografsko
stroko spadajočih naročil, kakor
povečevanje, reproduciranje, foto-
grafiranje tehničnih predmetov,
interierjev itd.

Vsa dela se izvršujejo točno tudi v
največji množini.

Kdor hoče varno, mirno in hitro v

AMERIKO

potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. de-
želne vlade potrjenega glavnega zastopnika

Fr. Seunig, Ljubljana

Kolodvorske ulice šte. 28.

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki velikani:

Kaiserin Augusta Viktoria nosi	25.000 ton
Amerika	24.000 "
President Lincoln	20.000 "
President Grant	20.000 "

Vožnja Ljubljana-Hamburg traja z na novo uvedenimi
direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo
samo 1½ dneva ter ima potnik pravico porabe brzdovlakov
po celi črti od avstrijske meje (Eger) naprej.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

priporočata

svojo največjo zalogo zgotov-
ljenih oblek za gospode,
dečke in otroke in

novosti v
konfekciji za dame.

Ustanov-
ljeno leta
1862.

Milko Krapeš urar

Podružnica Resljeva cesta št. 2 v Ljubljani
prej g. Jos. Černe. Podružnica Resljeva cesta št. 2
prej g. Jos. Černe. Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu

zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in pristanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.
Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam svojo iz-
redno veliko zalogo fournitur. — Glavno za-
stopstvo za Kranjsko zalogo strun za nihalne ure
v vseh dolžinah in debelostih.
Slovenske plošče za gramofone, kakor tudi gramo-
fone in igre.

Pozor, slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani
in priporočljivi domači manufakturni
trgovini:

Janko Češnik

(pri Češniku)

Streitarjeve ulice LJUBLJANA Lingarjeve ulice
v kateri dobite vedno v veliki izbiri
najnovejše blago za ženska in
moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva. Cene najnižje.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19
sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do
12. ure po $4\frac{3}{4}\%$, to je: daje za 200 kron 9 kron
50 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot
gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje
prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r.,
predsednik, podpredsednik.

Pivovarna J. PERLES

Ljubljana, Prešernove ulice 7, Ljubljana

priporoča
izvrstno marčno pivo v sodčkih in
steklenicah.

Najstarejša svečarska tvrdka. — Ustan. pred 100 leti.

FR. ŠUPEVC

priporoča veleč. duhovščini ter slavnemu občinstvu
zajamčeno pristne čebelno-voščene sveče

voščene zvitke, izborni med-pitanec
koji se dobiva v steklenicah, skatljah in skafih v poljubni
velikosti ter poceni. — Za obila naročila se toplo priporoča
in zagotavlja točno in pošteno postrežbo.

Ljubljana, Prešernove (Slonove) ulice št. 7. Perlesova hiša.

Prva slovenska
modna trgovina

Engelbert Skušek

Ljubljana, Mestni trg št. 19
se najtopleje priporoča.
Blago in cene brez konkurence.

Na drobno!

A. Šarabon

Na debelo!

Glavna trgovina:
Zaloška cesta 1

Ljubljana

Filijalka:
Martinova cesta 24

Velika zaloga specerijskega blaga, žganja, moke in deželnih pridelkov.

Novourejena pražarna za kavo z električnim obratom.

Vsak dan sveže žgana kava.

Glavna zaloga rudninske vode.